

Länsstyrelsernas informationsblad i överförmyndarfrågor

3:2018

I detta blad kommer vi att informera om:

- Regeringsuppdraget
- Datum för att lämna in statistik (sista februari)
- Nya förvaltningslagen, t ex vad gäller hantering av överklaganden. 11, 12 och 46 §§ förvaltningslagen
- Aktuella JO beslut
- Länsstyrelsernas tillsynsinriktning 2019 - 2020

Regeringsuppdraget

Med anledning av regeringsuppdraget om att ta fram riktlinjer för hur ställföreträdare bör redovisa sin förvaltning m.m. (se informationsblad 2:2018) har länsstyrelserna skickat ut en enkät till överförmyndarverksamheterna i landet. Flertalet överförmyndarverksamheter har svarat, vilket länsstyrelserna är mycket tacksamma för. Svaren, synpunkterna och inskickat material kommer att användas i arbetet med uppdraget. Utifrån den projektplan som tagits fram siktar vi på att ett underlag ska vara klart till början av nästa år. Därefter är planen att detta underlag ska skickas på remiss till ett urval av överförmyndarverksamheter samt SKL.

Även Statskontoret har fått ett regeringsuppdrag om att utvärdera hur länsstyrelsernas samordning av tillsynen och tillsynsvägledningen på området för gode män och förvaltare fungerar. De har hos länsstyrelserna efterfrågat kontaktuppgifter till landets överförmyndarverksamheter för att kunna skicka ett frågeformulär till dessa.

Överförmyndarstatistik

Ni ska lämna era statistikuppgifter för verksamhetsåret 2018 senast den sista februari 2019. Systemet öppnar för inlämning efter årsskiftet. Kom ihåg att uppgifterna som efterfrågas är de uppgifter som ni har i era system den 31 december 2018.

Förvaltningslagen: handläggningstid, överklagande och omprövning av överförmyndarens beslut

Förvaltningslagen (2017:900) trädde ikraft den 1 juli 2018. Länsstyrelserna vill lyfta fram följande tre paragrafer eftersom de inte har någon motsvarighet i tidigare gällande förvaltningslag.

11 § förvaltningslagen

Om en myndighet bedömer att avgörandet i ett ärende som har inletts av en enskild part kommer att bli väsentligt försenat, ska myndigheten underrätta parten om detta. I en sådan underrättelse ska myndigheten redovisa anledningen till förseningen.

Kommentarer: En förutsättning för att underrättelseskyldigheten ska gälla är alltså att ärendet har inletts av en enskild part. Har ärendet inletts av myndigheten själv faller detta utanför, t.ex. tillsyn efter klagomål där klagande inte har partsställning. En enskild part kan vara en fysisk eller juridisk person, som ska ha ställning som sökande, klagande eller liknande. I vissa fall kan även en myndighet som är sökande uppfattas som enskild.

Handläggningstiden ska räknas från inkommet datum. Utgå ifrån den tid som myndigheten (i förekommande fall) angett som ”normalhandläggningstid”. JO-avgöranden kan också vara vägledande. Överförmyndaren bör ta fram verksamhetsmål avseende handläggningstider för att kunna bedöma när ett ärende blivit väsentligt försenat. Det handlar om helt klara fall, dvs. endast om väsentlig försening, ”försening av kvalificerat slag”. Underrättelsen kan lämnas både skriftligt och muntligt (dokumentera i tjänsteanteckning i akten.) Myndigheten ska förklara för den enskilde varför ärendet inte kan bli avgjort inom den tid han eller hon rimligen hade kunnat förvänta sig.

Exempelsituation 1: Yrkande på arvode från ställföreträdare brukar tas upp i samband med granskning av årsräkningar. Om överförmyndaren ligger efter med granskningen kan det bli aktuellt med underrättelser enligt detta lagrum.

Exempelsituation 2: Om det är svårt att hitta en ny ställföreträdare efter begäran om entledigande.

12 § förvaltningslagen

Om ett ärende som har inletts av en enskild part inte har avgjorts i första instans senast inom sex månader, får parten skriftligen begära att myndigheten ska avgöra ärendet. Myndigheten ska inom fyra veckor från den dag då en sådan begäran kom in antingen avgöra ärendet eller i ett särskilt beslut avslå begäran.

Ett beslut enligt första stycket att avslå en begäran om att ärendet ska avgöras får överklagas till den domstol eller förvaltningsmyndighet som är behörig att pröva ett överklagande av avgörandet i ärendet.

Myndighetens prövning enligt första stycket får begäras av parten vid ett tillfälle under ärendets handläggning.

Kommentar: En begäran om att ärendet ska avgöras får göras tidigast efter sex månader från det att ärendet startades. Det är endast framställningar som görs sedan minst sex månader har förflutit som det ska tas hänsyn till när denna bestämmelse tillämpas. Om en begäran görs tidigare än sex månader behöver myndigheten således inte ta ställning till den. Om myndigheten, efter det att en begäran om avgörande inkommit, avgör ärendet i sak, behöver den inte särskilt ta ställning till begäran om avgörande. Om myndigheten däremot inte kan avsluta ärendet i sak inom fyra veckor måste den fatta ett särskilt avslagsbeslut när det gäller begäran om avgörande. Ett sådant beslut överklagas till samma domstol eller förvaltningsmyndighet som är behörig att pröva överklagandet i sak. En framställning om att ärendet ska avgöras får endast begäras vid ett tillfälle under ärendets handläggning.

46 § förvaltningslagen

Om myndigheten ändrar ett beslut som har överklagats enligt de förutsättningar som anges i 38 och 39 §§ förvaltningslagen på grund av att det t.ex. har tillkommit nya omständigheter ska myndigheten överlämna även det nya beslutet till överinstansen. Detta följer av 46 § andra stycket förvaltningslagen. Det gäller oavsett hur beslutet ändras. Överklagandet ska i detta fall anses omfatta även det nya beslutet. Klaganden behöver alltså inte överklaga det nya beslutet för att det ska omfattas av överinstansens prövning.

JO: Handläggningstid årsräkningar m.m.

Så här inför årsskiftet och förestående granskning av årsräkningar och beslut om arvoden vill länsstyrelserna lyfta fram ett par relativt nya JO-beslut på området.

I augusti 2018 har JO på nytt kritiserat alltför långa handläggningstider vid granskning av årsräkningar hos överförmyndaren (dnr 6984-2017 och 8216-2017). Ett av ärendena (8216-2017) avser även begäran om arvode. JO uttalar, med hänvisning till sitt beslut den 3 juli 2009, dnr 5172-2008, att en tid om drygt sju månader är för lång tid för granskning av års- och sluträkningar. I ärende 6984-2017 har JO nyanserat detta tidigare uttalande och framhåller att sju månader inte ska uppfattas som en rekommenderad tidsåtgång för handläggningen av ett ärende, utan att överförmyndaren i varje enskilt fall måste sträva efter att hålla handläggningen så kort som möjligt med beaktande av bland annat ärendets komplexitet och de berördas agerande. I ärende 8216-2017 noterar JO att granskningen komplicerats av att det uppkom fråga om att rikta anmärkning mot ställföreträdarens förvaltning. JO uttalar att det trots detta inte varit acceptabelt med en handläggningstid om ett år för granskning och beslut beträffande framställan om arvode.

Även i ett ärende från juli 2018 (dnr 1720-2018) har JO utdelat kritik för långsam handläggning. Ärendet gällde en ansökan om samtycke till arvsskifte. Överförmyndaren påbörjade handläggningen av ärendet först efter närmare sju månader. Kritiken omfattar även överförmyndarens underlåtenhet att besvara frågor från ställföreträdaren under den aktuella tiden.

Länsstyrelsernas tillsynsinriktning 2019-2020

För att svara mot kraven på en kvalitativ, effektiv och enhetlig tillsyn kommer länsstyrelsernas tillsyn under 2019-2020 att ha följande inriktning.

- Under första halvan av 2019 ska samverkansgruppen fortsätta arbeta med uppdraget från regeringen att skriva riktlinjer. Uppdraget ska rapporteras senast den 30 april 2019. Länsstyrelsen i Stockholm har i uppdrag att samordna redovisningen av uppdraget.
- Under 2019 särskilt se till att utbildningen för nya överförmyndare och nya nämndledamöter och ersättare är tillfredsställande.
- Under 2019 och 2020 särskilt kontrollera att överförmyndarens granskning av redovisningshandlingar genomförs på ett korrekt vis. Länsstyrelserna ska därvid särskilt kontrollera att överförmyndarnas anmärkningar på redovisning leder till att åtgärder vidtas.
- Under 2019 och 2020 särskilt kontrollera att överförmyndarna gör erforderliga lämplighetskontroller av ställföreträdarna.

Med vänliga hälsningar

Länsstyrelsen i Dalarnas län, Länsstyrelsen i Norrbottens län, Länsstyrelsen i Skåne län, Länsstyrelsen i Stockholms län, Länsstyrelsen i Västernorrlands län, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Länsstyrelsen i Östergötlands län

Justitiedepartementet har gett länsstyrelserna i uppdrag att förbättra tillsynen av och stödet till landets överförmyndare och överförmyndarnämnder. Länsstyrelserna ska se till att det finns en kvalitativ, effektiv och enhetlig tillsyn över överförmyndarna. Detta informationsblad är en del av länsstyrelsernas genomförande av uppdraget.